Torah from Around the World

Een mens heeft de plicht zich uit te spreken, wanneer zijn woorden gehoor zullen vinden, maar moet er het zwijgen toe doen, wanneer hij weet dat zijn woorden zullen worden genegeerd.

Talmoed, Jevamot 65b

Sjabbat 2 november 2019 / 4 Chesjwan 5780, Noach, Beresjiet/Genesis 6:9 - 11:32

Tanach blz. 13 - 22

Haftara: Jesjaja 54:1 - 55:2

Tanach blz. 892 - 894

vertaler: Benjamin Cohen

Commentaar: Rabbijn Steven S. Pearce is emeritus rabbijn van de gemeente Emanu-El te San Francisco .

Oorspronkelijke Engelse tekst: https://reformjudaism.org/learning/torah-study/noach/finding-wholeheartedness-your-life

---

Wees heel van hart

In de sidra Noach wordt Noach gekenschetst als een *iesj tsadiek tamiem*, 'rechtschapen' of 'een voorbeeldig leven leidend' (Beresjiet/Genesis 6:9). Dat biedt ons de gelegenheid ons te richten op een bijbels model voor een gedragsideaal. Hoewel: het innerlijke leven van Noach komt niet overeen met zijn gedrag. Commentatoren hebben vaak kritiek geuit op zijn

gedrag, onder andere op een gebrek aan compassie en op incest (1). Desalniettemin geeft het noemen van Noach als 'rechtschapen' een aanzet om de bijbelse kijk op ideaal gedrag te begrijpen.

Het Hebreeuwse woord, tamim, 'rechtschapenheid', keert vaak terug in de heilige Joodse literatuur en wordt gebruikt om een aantal bijbelse personages in een gunstig licht te stellen. De betekenis van de verschillende nauw verwante woorden - *t'miemé, t'miema en t'miemiem* - is het beste verwoord in de openingszin van Psalm 119: *Asjré t'miemé-darech, hahol'chiem b'torat Adonai* - "Gelukkig wie de volmaakte weg gaan [*t'mimei-darech*] en leven naar de wet van de Eeuwige." (Psalm 119:1)

Natuurlijk zijn er uitzonderingen. Van de vier zonen uit de Haggada wordt degene die niet weet hoe te vragen een *tam* genoemd, meestal vertaald als een "eenvoudige zoon" en afgebeeld als onschuldig, onvolwassen, onervaren en met weinig of geen intellectuele vermogens. Zijn naïeve, onschuldige vraag *Ma zot?* - "Wat is dit?" - kenschetst hem als onnozele, die naar een ongecompliceerd antwoord wordt geleid, dat past bij zijn minder ontwikkelde begripsniveau. Echter, deze weergave van *t'miemoet* - als het tegenovergestelde van wijs - dekt de lading niet. In de meeste andere teksten wordt het *tam* zijn gedefinieerd door zuiverheid, waarheid, echtheid, ongeschonden en onberispelijk zijn en integriteit bezitten (zie: Spreuken 10:29). Devariem/Deuteronomium (18:13) beschrijft deze meer uitgebreide en nauwkeurige betekenis het best in de opdracht: *Tamiem tih'jé iem Adonai Elohecha* - "Oprecht zult gij zijn met den HEERE, uwen God" [*oudere vertaling, BC*]

God gaf Abraham de opdracht: "Leef in verbondenheid met mij, leid een onberispelijk leven [*vehejee tamiem*]" (Genesis 17: 1). Jakov werd beschreven als een *iesj tam*, 'een rustig man' (Genesis 25:27). In twee gevallen beschrijft God Job als *tam v'jasjar*, "hij is rechtschapen en onberispelijk, hij heeft ontzag voor God en mijdt het kwaad" (Job 1: 8; 2: 3).

Jacob ben Meir, bekend als Rabenoe Tam, kleinzoon van de middeleeuwse commentator Rashi en de grootste der *Baalei Tosafot* (kundige commentatoren wiens inzichten de kern van Talmoedstudie vormen) was een man van integriteit en heelheid, en zeker niet onnozel. Eeuwen later vermeldde rabbi Nachman van Bratslav dat hij zijn hele leven lang probeerde *t'miemoet*, 'zuiverheid, integriteit, onverdeelde trouw en oprechtheid', te bereiken. De middeleeuwse commentator Bachia ibn Pakoeda, schrijver van *Chovot HaLevavot - Plichten van het Hart*, legde het ideaal van *t'miemoet* verder uit als „... volledige harmonie tussen naar binnen gerichte en naar buiten gerichte handelingen .... Dit is waar de Heilige Schrift (in Psalmen) naar verwijst met de term 'oprecht', wanneer het ons opdraagt 'oprecht te zijn met de Eeuwige uw God', en prijst *holeech tamiem* 'wie de volmaakte weg gaat en doet wat goed is, wie oprecht de waarheid spreekt' (Psalm 15: 2)".

Rabbi Jacob Isaac Horowitz, de Ziener van Lublin, vroeg ooit: „Moet iemand streven naar grootheid of naar heelheid?" Hij legde het uit met het voorbeeld van twee challes, één grote gesneden challe, en een kleine hele. Het is gebruikelijk om de hele te zegenen omdat heelheid waardevoller is dan grootheid. In het verlengde hiervan citeerde rabbi Yitzhak Elchanan van Kovno het bekende vers uit Psalmen (19: 8), *Torat Adonai t'miema*, "De Tora van God is perfect", geheel, of compleet, om daarmee uit te leggen dat een Tora die zelfs maar één letter mist *pasoel* is, 'gebrekkig', en niet kan worden gebruikt omdat de ontbrekende letter zijn *t'miemoet*, zijn 'heelheid' vernietigt. Bovendien was *tamiem*, 'integriteit in de Joodse wet', zó belangrijk, dat een hele procedure ongeldig werd wanneer zelfs maar één getuigenis ongeldig werd verklaard. Evenzo, wanneer een persoon één kans mist om het leven te heiligen, één handeling die afwijkt van de hoogste idealen van de Tora, dan ontbreekt er iets in die persoon.

T'miemoet, 'heelheid', in onszelf en in een gebroken wereld die *tikoen* - reparatie - nodig heeft, is het voorbeeld dat door Noach en andere oprecht rechtschapen individuen door de eeuwen heen aan Joden wordt gegeven. Vandaag, meer dan ooit, zou de aard van een *iesj tamiem*, een onberispelijk of oprecht persoon, moeten dienen als herinnering aan de edelste manieren waarop Joden hun leven zouden moeten leiden.

(1) Zie 'Gleanings', W. Gunther Plaut, gen. ed., The Torah: A Modern Commentary, rev. ed. (NY: URJ Press, 2005), pp. 80-81